

Hodnocení diplomové práce

Posudek vedoucího práce

Jméno autora: Bc. Michaela Hahnová

Název práce: Sociální inkluze jako fenomén v současném školství

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Vorlíček, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. et Mgr. Petra Ambrožová, Ph.D.

Kolegyně Michaela Hahnová se ve své diplomové práci zabývá fungováním inkluze v našem vzdělávacím systému. Hlavním cílem je „zmapovat postoje pedagogických pracovníků na inkluzi.“ Na straně 42 formuluje kolegyně svých šest výzkumných otázek: „Jaká je informovanost pedagogů o inkluzivním vzdělávání? Jaký názor pedagogové zastávají v oblasti inkluzivního vzdělávání? Jaké je zhodnocení, postoj a realizace inkluzivního vzdělávání pedagogem? Jaké je pohled pedagogů na roli asistenta pedagoga? Mají pedagogičtí pracovníci dostatečné množství materiálu a kontaktů k inkluzivnímu vzdělávání? Jaký je postoj asistentky pedagoga k inkluzivnímu vzdělávání a zhodnocení její práce?“

Výběr tématu hodnotím jako velmi aktuální. Citační disciplína je dobrá. Kolegyně odhaluje celou paletu nejrůznějších problémů, které se vyskytují jak na straně školy, tak na straně rodiny. Její práce nabízí aktuální a mnohdy velice smutný pohled na naše aktuální školství. Vidíme, jak v praxi (ne)funguje inkluzivní vzdělávání a jak se do praxe promítají širší celospolečenské změny. Velice cenná je práce v popisu toho, jak ve skutečnosti probíhá spolupráce pedagoga a asistenta pedagoga či spolupráce školy a Speciálně pedagogického centra či Pedagogicko-psychologické poradny.

Autorka dospívá k celé řadě zajímavých výsledků. Pedagogové nejsou vůbec informováni o inkluzivním vzdělávání. V každé třídě se vyskytuje několik studentů, kteří jsou ve všech předmětech absolutně vynecháváni z výuky. Přítomnost asistenta pedagoga je vnímána učitelem jako rušivý element a jeho práce je učiteli vnímána spíše jako sekretářská práce.

Autorka také pečlivě vysvětluje termíny inkluze a integrace. Myslím, že jejich vymezení je nezbytné, vzhledem k tomu, že kolem těchto termínů se stále vede mnoho sporů. Veřejnosti a ani učitelům není mnohdy jasné, co přesně tyto pojmy vyjadřují. Často se z jejich strany objevují různá bezobsažná tvrzení.

Kolegyně realizovala výzkum kvalitativního typu. V rámci svého výzkumu kolegyně realizovala čtrnáctidenní pozorování v základní škole. Z práce je evidentní, že si během svého pozorování všimla celé řady zajímavých a podnětných věcí. Nicméně připadá mi, že u řady z nich bohužel zůstala jen u popisu. Tématu by slušela propracovanější interpretace. Chybí mi důkladnější analýza zaznamenaných jevů. Např. toho, že chlapec s ADHD je často vyvoláván, avšak pouze z důvodu, aby nevyrušoval. Ve skutečnosti od něj není očekávána žádná odpověď. Další zajímavý popis bez rozboru je ten, že během přestávky se bavili romští žáci jenom spolu a přicházeli za nimi žáci stejného etnika s různých dalších tříd.

Teoretické zdroje jsou dobře zvolené a jejich využití je adekvátní. Nicméně autorce se bohužel až na výjimky (např. konfrontace výsledků výzkumů s výzkumem Miloně Potměšila) nedaří více provázat teorii s pozorováními v terénu a rozhovory, které realizovala s dvěma pedagogy a jedním asistentem pedagoga.

Autorka si také v průběhu celé své práce pokládá celou řadu zajímavých otázek, v nichž se odráží její empirické i životní zkušenosti. Z mého pohledu je trochu škoda, že celá řada těchto otázek zůstává bez odpovědí, i když chápu, že některé otázky byly provokativní a že na některé v tuto chvíli neexistují zcela jednoznačné odpovědi.

Otázky k diskusi:

- 1) Představte si, že jste expertem na MŠMT. Jaké kroky byste podnikla, aby inkluze byla u nás úspěšná? Které faktory podle Vás brání úspěšnému přijetí inkluze?
- 2) Co byste Vy na základě Vašeho výzkumu doporučila naší pedagogické fakultě. Měla by se například více soustředit na vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluze? A jaké oblasti Vám připadají nejaktuálnější a nejrelevantnější?
- 3) Domníváte se, že by sociální pedagog mohl najít v budoucnu uplatnění v inkluzivní škole? Jaká by mohla být jeho role? A jak jste reagovala na zjištění, že pedagogové netuší, co znamená pojem sociální pedagog?

- 4) Jaký byl Váš názor na inkluzi před Vaším výzkumem a po výzkumu? Změnil se, nebo je pořád stejný?

Práce splňuje kritéria kladená na diplomové práce.

Navržené hodnocení:

Datum: 6. 5. 2020

Radek Vorlíček